

A 8-2

HODNOCENÍ PŘÍPRAVY RESORTNÍCH A MEZIRESORTNÍCH KONCEPCÍ VÝZKUMU A VÝVOJE ZA ROKY 2004-2010

Závěrečná zpráva

30. listopadu 2010

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“.

Autoři:

RNDr. Pavla Žížalová, Ph.D. (zizalova@tc.cz)

RNDr. Vladislav Čadil, Ph.D. (cadil@tc.cz)

OBSAH

1	Úvod	6
2	Přehled resortních koncepcí VaV	6
3	Základní hodnocení struktury a obsahu resortních koncepcí VaV	8
4	Hodnocení realizace a financování resortních koncepcí VaV	19
5	Hodnocení přípravy resortních koncepcí – využívání doplňkových analýz a studií.....	31
6	Shrnutí	36

Seznam zkratek

AV ČR	Akademie věd České republiky
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČBÚ	Český báňský úřad
EK	Evropská Komise
ERA	European Research Area
ESFRI	Evropské strategické fórum pro infrastruktury výzkumu (European Strategy Forum on Research Infrastructures)
EU	Evropská Unie
GA ČR	Grantová agentura ČR
IS VaVaI	Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
MI	Ministerstvo informatiky
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NP VaV	Národní politika výzkumu a vývoje na léta 2004-2008
NP VaVaI	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OP	operační program
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
Reforma	Reforma systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
Sb.	sbírky
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost

SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TA ČR	Technologická agentura České republiky
VaV	výzkum a vývoj
VaVaI	výzkum, vývoj a inovace

1 Úvod

Tato studie je vypracována na základě zadání v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“ za účelem zmapování a hodnocení naplňování opatření Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015 (NP VaVaI). Reaguje na opatření A 8-2 – Posílit tvorbu a využívání analýz a podkladových studií pro přípravu koncepčních dokumentů i v navazujících politikách.

Tato studie byla vypracována na základě hodnocení hlavních dostupných dokumentů a dokumentů poskytnutých přímo jednotlivými zpracovateli – resortních a meziresortních koncepcí výzkumu a vývoje (VaV) připravených v období 2004-2010, přičemž primárně jsou uvažovány koncepce těch poskytovatelů, kteří zajišťují poskytování podpory VaV i v současném období, tj. po Reformě.

Předmětem studie je stručné shrnutí existujících resortních koncepcí VaV a jejich zaměření. Dále se zpráva zaměřuje zejména na hodnocení naplňování zmíněného opatření NP VaVaI a tedy *hodnocení využívání analýz a podkladových studií pro přípravu (mezi)resortních koncepcí VaV*.

2 Přehled resortních koncepcí VaV

Podpora VaV je v Česku poskytována prostřednictvím institucionální a účelové podpory. Důležitou součástí účelové podpory jsou i jednotlivé resortní programy VaV. *Resortní programy mají být přitom orientovány na řešení problémů jednotlivých odvětví.*

Až do roku 2008 se na poskytování podpory VaV podílelo celkem 22 poskytovatelů. Resortní koncepce vycházely v tomto období z Národní politiky VaV na léta 2004-2008. NP VaV byla základním východiskem pro přípravu koncepcí resortního výzkumu a vývoje, které měly zajišťovat postupné naplňování jednotlivých cílů a podporu priorit ve specifických podmínkách daných resortů.

Vlastní resortní koncepce výzkumu a vývoje vypracovalo pro toto období celkem 15 subjektů:

- MŠMT
- AV ČR
- MPSV
- MV
- MK
- MMR
- MZ
- MZe
- MD
- MPO
- MS
- SÚJB
- ČBÚ
- MO
- MI

Podobně je tomu i v současnosti, kdy v rámci Reformy bylo novelou zákona č. 130/2002 Sb. stanoveno, že účelová podpora VaV je poskytována formou dotace mimo jiné na programové projekty v průřezových a odvětvových oblastech výzkumu, které stanoví vláda na návrh RVVI v NP VaVaI, z výdajů na VaVaI v příslušného poskytovatele účelové podpory v dané oblasti.

K průřezovým oblastem patří:

- Mezinárodní spolupráce ve VaV
- Bezpečnostní VaV
- Aplikovaný VaV národní a kulturní identity
- Podpora velkých infrastruktur pro VaV

Odvětvové oblasti tvoří:

- Zemědělský aplikovaný VaV
- Obranný aplikovaný VaV
- Zdravotnický aplikovaný VaV

V novele zákona č. 130/2002 Sb. je dále stanoveno (§ 34 odst. 1), že ústřední a jiné správní úřady, které jsou oprávněny poskytovat podporu ze své rozpočtové kapitoly, odpovídají ve své působnosti za přípravu a realizaci koncepcí, programů a dalších aktivit VaVaI, přičemž vlastní realizaci programů zajišťuje TA ČR.

Počet poskytovatelů podpory VaV se v rámci Reformy snížil a novou koncepci tak mají jen ty resorty, jejichž koncepce byly schváleny po schválení Reformy. Konkrétně se jedná o tyto resorty a koncepce VaV:

- MZe: Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
- MZ: Koncepce aplikovaného zdravotnického výzkumu a vývoje na léta 2010–2015
- MV: Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015
- MO: Koncepce obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
- MŠMT: Meziresortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015
- MŠMT: Meziresortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015
- MK: Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do roku 2015

Cílem zprávy není hodnotit podrobně všechny připravené koncepce za období 2004-2010 (tj. celkem 22 (mezi)resortních koncepcí), ale vzhledem k významným změnám v systému financování VaV, které přinesla nedávná Reforma, se zaměřuje na hodnocení koncepcí současných poskytovatelů, které byly vytvořeny v období před i po Reformě. Celkem jsou tedy hodnoceny (mezi)resortní koncepce VaV sedmi poskytovatelů, a to v uvedených dvou obdobích samostatně. Přehled hodnocených dokumentů je uveden v tabulce 1.

Specifické postavení zde má MPO, které již není podle Reformy mezi poskytovateli podpory VaV, nicméně stále zodpovídá za dříve schválený Resortní program výzkumu TIP.

Tabulka 1: Přehled hodnocených resortních a meziresortních koncepcí VaV podle jejich zpracovatelů

Resort	Název koncepce
MŠMT	Resortní koncepce MŠMT 2004-2008
	Meziresortní koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015
	Meziresortní koncepce podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015
MPO	Koncepce rozvoje průmyslového výzkumu a vývoje Ministerstva průmyslu a obchodu 2004
MV	Koncepce výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra do roku 2008
	Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015
MK	Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v resortu Ministerstva kultury 2004-2008
	Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity do roku 2015
MO	Koncepce výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009
	Koncepce obranného aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
MZE	Koncepce výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva zemědělství 2004-2008
	Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015
MZ	Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008
	Koncepce aplikovaného zdravotnického výzkumu a vývoje na léta 2010-2015

3 Základní hodnocení struktury a obsahu resortních koncepcí VaV

Resortní koncepce pro období 2004-2008

Resortní koncepce VaV připravované v období 2004-2008 vycházejí ze základního programového dokumentu národního systému VaV – Národní politiky VaV v České republice na léta 2004-2008 (NP VaV) – a dalších resortních strategických a koncepčních dokumentů. Resortní koncepce VaV jsou standardní součástí systému koncepcí VaV v rámci NP VaV a do určité míry přejímají jednotnou strukturu doporučenou pro tento typ dokumentu.

Pro zabezpečení jednotného pojetí dokumentů resortních koncepcí byl zpracovatelům doporučen návrh osnovy, jejíž struktura byla volena tak, aby spojovala dva požadavky. První odráží stěžejní kapitoly obsahu vlastní Národní politiky VaV České republiky, mezi něž náleží *systémové priority – spolupráce, hodnocení; strategické nástroje – financování; etika výzkumu; infrastruktura*, druhý vyznačuje specifické podmínky a požadavky daného sektoru, jako např. *priority a cíle sektoru; principy koncepce sektoru*.

Doporučená osnova byla přijata plně v případě MO, ostatní resorty obsah osnovy modifikovaly, avšak při zachování hlavních kapitol. Konkrétní struktura jednotlivých resortních koncepcí vypracovaných pro období 2004-2008, ale i obsah jejich jednotlivých kapitol se tak dosti různí. Přesto většina hodnocených koncepcí obsahuje tyto stěžejní kapitoly (jejich názvy se však v jednotlivých koncepcích odlišují):

- Úvod
- Priority a cíle
- Strategické nástroje

V úvodní části je popsán důvod vypracování, z jakých dokumentů koncepce vycházejí, jak reagují na priority a cíle NP VaV a komu jsou určeny. Všechny koncepce uvádějí, že vycházejí z jednotlivých resortních politik, předchozích koncepcí či programů VaV, a NP

VaV. Pouze některé koncepce zmiňují, že zahrnují celoevropské strategie či doporučení Evropské komise. Jejich zahrnutí je však podle textu prakticky všech koncepcí VaV spíše formální.

Ilustrativním příkladem může být resortní koncepce MŠMT. Přestože Resortní koncepce VaV MŠMT v názvu úvodní kapitoly zmiňuje termín Lisabonská strategie, návaznost na ni, či spíše návaznost na dokumenty jí rozpracovávající, uvádí až v poslední kapitole věnované úkolům vyplývajícím z implementace Sdělení Evropské komise Investovat do výzkumu: Akční plán pro Evropu. Místo toho, aby tyto úkoly byly promítnuty do celé koncepce, jsou jen vyjmenovány.

V prioritách a cílech koncepcí je shodně uváděn výčet tematických a systémových priorit. *Systémové priority jsou blíže charakterizovány s využitím statí převzatých či modifikovaných z NP VaV. Tematické priority jsou pak nejčastěji pouze vyjmenovány. Jen v některých případech (např. Resortní koncepce VaV MŠMT) jsou tematické priority blíže popsány a zdůvodněny.*

V kapitole věnované strategickým nástrojům je definován způsob financování. Některé koncepce (např. Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008 či Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008) do této kapitoly zařazují subkapitoly věnované morálním a etickým principům VaV.

Ostatní kapitoly jednotlivých koncepcí jsou velmi odlišné, shodně se však snaží zdůraznit specifika VaV v daném resortu. *Některé kapitoly jsou bohužel svým zařazením irelevantní či špatně nazvané.* Příkladem špatně (nevhodně) nazvaných kapitol jsou Koncepce výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra a Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009, jejichž kapitoly Současný stav VaV v resortu Ministerstva vnitra, resp. Analýza současného stavu, nepopisují stav výzkumu z hlediska tematického zaměření, institucí, výsledků, finančních a lidských zdrojů, ale pouze popisují organizační zajištění podpory VaV aktivit v daných resortech.

Dalším příkladem zařazení irelevantních kapitol je Resortní koncepce VaV MŠMT. Jedna její kapitola se nazývá Analýza oblasti lidských zdrojů a financování ve výzkumu a vývoji na vysokých školách a vyšších odborných školách. Z hlediska logické struktury koncepce by bylo vhodnější, aby analytická kapitola byla zařazena před částí věnovanou popisu priorit. Taková analytická část by se však měla úzce vztahovat k prioritám a cílům koncepce (měly by z ní vycházet), nikoliv být jen stručným a všeobecně známým popisem počtu výzkumníků na vysokých školách, počtu jejich absolventů a výše finančních prostředků vynakládaných na vysokoškolský výzkum. Jiná kapitola této koncepce se nazývá Výzkum a vývoj z prostředků Evropského sociálního fondu. Ve skutečnosti se jedná o popis vybraných opatření Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Zařazení takové obsáhlé kapitoly popisující konkrétní program není vhodné, zejména když podobně nejsou rozepsány programy financované z národních zdrojů.

Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu a Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008 nepředstavují ani tak koncepci VaV, jako spíše *účelově připravený, zastřešující dokument pro již existující, schválené a realizované programy VaV.* Vlastní koncepční část v těchto koncepcích je velmi poddimenzována, zatímco dominuje popis programů a jejich cílů.

Přestože bylo resortům doporučeno do svých koncepcí zakomponovat systémové priority NPVaV, v případě Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu a Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008 tomu tak není. Tyto koncepce systémové priority neuvádějí ani v části věnované cílům a prioritám,

ani jako samostatné kapitoly (jako je tomu např. v Konceptci výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra).

Zpracování resortně specifických priorit, cílů a principů je v hodnocených koncepcích na různé úrovni. Jsou buď (i) *relativně důkladně zpracovány a zdůvodněny* (Resortní koncepce VaV MŠMT), (ii) *jen vyjmenovány* (Koncepce výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra) nebo (iii) *dokonce chybí* (Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008).

Celkový cíl či cíle uvádějí jen čtyři koncepce. Cíle některých koncepcí se však nevztahují k problematice VaV, ale spíše k realizaci celoresortních koncepcí. To je případ Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008 a Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009. Koncepce výzkumné a vývojové činnosti ministerstva vnitra a Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008 stanovují několik specifických cílů, ty však nejsou zaštitěny nějakým celkovým cílem.

Jak bylo uvedeno výše, systémové priority vycházející z NP VaV nejsou zpracovány v Konceptci rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu a Konceptci rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008. Všechny systémové priority převzaly Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008 a Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008. *Systémové priority většinou přebírají téměř v doslovné podobě (jejich popis) a jen v závěru jej stručně a obecně přibližují odlišnému zaměření a specifickým podpory VaV v daném resortu.* K systémovým prioritám NP VaV Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009 dodává další systémové priority. Ty však svým zaměřením nelze považovat za samostatné priority, ale spíše rozvádějí a doplňují systémové priority NPVaV.

Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury, Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008 a Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009 k systémovým prioritám doplňují specifickou subkapitulu zaměřenou na zabezpečení realizace systémových priorit. Její obsah je z velké části převzat z NP VaV.

Tematické priority uvádějí všechny hodnocené koncepce kromě Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008. *Počet priorit v jednotlivých koncepcích je značně odlišný*, pohybuje se od pěti (Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008) po 18 (Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu).

Tematické priority lze podle zaměření (resp. zacílení) rozdělit do dvou skupin:

- *Oborově vymezené.* Jejich vymezení vychází z věcného zaměření podporovaných aktivit VaV.
- *Institucionálně vymezené.* Vymezení vychází z typu podporovaných institucí (např. vysoké školy, MSP).

Institucionálně vymezené priority dominují v Resortní koncepci VaV MŠMT. U ostatních koncepcí *převládají či jsou jediným typem oborově vymezené priority. Naprosto zde chybí ale strategické a problémové zaměření a také jejich zdůvodnění.*

Tematické priority jsou v koncepcích buď pouze vyjmenovány (Koncepce VaV činnosti Ministerstva vnitra, Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta

2004-2008, Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu, Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008 a Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009) nebo blíže definovány (ostatní koncepce). Popis tematických priorit v Resortní koncepci VaV MŠMT je velmi obecný.

Tabulka 2: Základní strategické nastavení v resortních koncepcích v období 2004-2008

	Cíle	Systémové priority	Tematické priority	Programy
MŠMT	neuvedeno	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj lidských zdrojů Regionální aspekty VaV na VŠ a ve vzdělávání Hodnocení resortního a vysokoškolského výzkumu 	<ul style="list-style-type: none"> podpora specifického výzkumu na vysokých školách propojení vysokých škol a průmyslu v oblasti VaV podpora VaV na vysokých školách zapojení vysokých škol do transferu technologií výzkum v oblasti prevence sociálně patologických jevů vědeckovýzkumné zabezpečení sportu 	<ul style="list-style-type: none"> Institucionální podpora INGO KONTAKT EUREKA COST EUPRO Centra základního výzkumu Projekty pro státní správu NPV Zdravý a kvalitní život Informační technologie pro znalostní společnost Sociálně ekonomický rozvoj české společnosti Lidské zdroje Mezinárodní spolupráce Podpora přípravy a realizace národní politiky včetně technické pomoci Podpora projektů sedmého rámcového programu ES pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace (2007-2013)
MPO	Nejsou uvedeny	Nejsou uvedeny	<ul style="list-style-type: none"> aktivní orientování výzkumně-vývojového potenciálu vysokých škol, ústavů AV ČR a veřejných výzkumných institucí na výstupy vhodné pro využití v průmyslu podpora malých a středních podniků vytváření nových pracovních míst využití potenciálu kvalifikovaných lidských zdrojů pro zvýšení produktivity práce rozvoj výrobků a technologií high-tech (klasifikace OECD), např. letectví a kosmonautika, chemické výrobky a procesy apod. komplexní technologie a inovace výrobky, technologie a služby naplňující potřeby občanů na kvalitativně a převratně vyšší úrovni, včetně modernizace tradičních výrob výrobky a technologie pro zkvalitňování životních podmínek obyvatel výrobky a technologie s vícenásobným 	<ul style="list-style-type: none"> POKROK TANDEM IMPULS Trvalá prosperita

			<p>užitím, mezioborové technologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • výrobky a technologie pro rozvoj komunikační, informační, výpočetní a kancelářské techniky • vědecké a diagnostické přístroje • materiály z obnovitelných zdrojů, nové a zdokonalené materiály a jejich použití v průmyslové výrobě • technologie pro zpracování a využití živočišných a rostlinných produktů • biotechnologie, nanotechnologie, nanomateriály • šetrnost k životnímu prostředí • energetická úspornost, využití netradičních zdrojů energie, efektivnější využití energetických zdrojů, obnovitelné zdroje energie 	
MV	<ul style="list-style-type: none"> • stanovit hlavní zaměření resortního VaV v časovém horizontu nejméně do roku 2008 • rozšíření poznatkové základny VaV • dosažení vysoké odbornosti při řešení výzkumných úkolů, docílení předpokládaného předstihu výzkumu před praxí • zvýšení dostupnosti a využitelnosti výsledků VaV v každodenní praktické činnosti • zajištění hospodárného, efektivního a účelného využití vyčleněných finančních prostředků pro VaV • zvýšení úrovně mezinárodní spolupráce a intenzivnějšího zapojení českých odborníků do řešení globálních bezpečnostních problematik • dosažení vyšší aktivity „výkonných“ útvarů při formulování výzkumných potřeb vycházejících z jejich praktické činnosti při plnění svěřených úkolů v rámci jejich vymezené působnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Lidské zdroje • Mezinárodní spolupráce ve VaV • Hodnocení VaV 	<ul style="list-style-type: none"> • konstituovat vědecko-výzkumné zázemí Ministerstva vnitra • důsledným vědeckým přístupem zvyšovat výkonnost výzkumně-vývojových pracovišť • harmonizovat výzkumné kapacity s výzkumnými potřebami resortu • zefektivnit využití účelově vyčleněných finančních prostředků • podporovat účast na meziresortní a mezinárodní spolupráci v oblasti bezpečnostního výzkumu • klást důraz na publikační činnost a praktickou aplikovatelnost výsledků VaV v praxi • zvýšit atraktivnost zaměstnání v oblasti VaV pro špičkové a perspektivní odborníky • vytvořit vhodné a odpovídající podmínky pro zvýšení spolupráce s vysokými školami a výzkumnými ústavami • rozvíjet e-government • optimalizovat procesy (reinženýringu) a veřejné informační služby • rozvíjet biometrické a další ochranné prvky • optimalizovat kontrolní mechanismy • uplatňovat nejlepší praxi 	<ul style="list-style-type: none"> • Program bezpečnostního výzkumu • Resortní výzkum a vývoje • Institucionální financování

	<ul style="list-style-type: none"> specifikování nových trendů a požadavků v boji proti existujícím bezpečnostním rizikům 			
MK	neuvedeno	<ul style="list-style-type: none"> Lidské zdroje Spolupráce výzkumných pracovišť v ČR Mezinárodní spolupráce ve VaV Regionální aspekty ve VaV Hodnocení VaV, včetně výsledků Využití výsledků v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> kvalita života člověka v kulturně historickém prostředí a jejich vzájemné působení vývoj biodiverzity střední Evropy jako indikátor změn přírodního prostředí umění v životě člověka, národní identita komunikační infrastruktura v oblasti knihoven vývoj masmédií a audiovize 	<ul style="list-style-type: none"> NPV Výzkum a vědecké zhodnocení kulturně-historických hodnot prostředí, způsoby a nástroje jejich zachování a výzkum jevů tradiční lidové kultury jako nedílné součásti nemotného kulturního dědictví Zpřístupnění a ochrana kulturních, uměleckých a vědeckých zdrojů Vědecko-dokumentární zhodnocení vývoje hudebního, divadelního a výtvarného umění, literární historie, teorie a kritiky, a analyticko-sociologické studie současného stavu kultury na území ČR a výzkum a vědecké zhodnocení masmédií a audiovize Výpověď sbírek českých, moravských a slezských muzeí a galerií o přírodním a kulturním dědictví Evropy Institucionální financování
MO	Dosažení hlavních cílů výstavby ozbrojených sil ČR, tedy těch cílů, které budou při daném zdrojovém omezení optimálně zabezpečovat plnění aktualizovaných politicko-vojenských ambicí ČR definovaných ve Vojenské strategii ČR a Koncepci výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky přepracované na změněný zdrojový rámec	<ul style="list-style-type: none"> Lidské zdroje Mezinárodní spolupráce ve VaV Hodnocení VaV včetně výsledků Využití výsledků VaV v praxi Stabilizace systému v oblasti struktury, pravidel financování Rozvoj efektivity a inovačních aspektů stimulací spolupráce pracovišť VaV, důsledné kontroly účelovosti a zpřístupnění dokladů VaV činnosti ve všech etapách řešení 	<ul style="list-style-type: none"> ochrana proti všem typům zbraní hromadného ničení průzkum, aktivní a pasivní sledovací senzory, moderní navigační systémy zdravotnické zabezpečení v poli při klasické bojové činnosti a při obraně proti teroristickým akcím komplexní logistické zabezpečení systémy velení a řízení výstavba pozemních a vzdušných sil, zohledňující různé formy bojové činnosti ochrana proti terorismu jako integrální součást všech aspektů činnosti AČR 	<ul style="list-style-type: none"> Národní program výzkumu v oblasti bezpečnosti a obrany, 2001-2005 Program obranného výzkumu pro podporu cílů výstavby sil NATO, 2001-2007 Program rozvoje výzkumných a vývojových pracovišť resortu obrany, 2000-2009 Národní program vývoje a obranných technologií, 2001-2006 Profesionalizace Armády České republiky, 2005-2008 Reforma ozbrojených sil

				České republiky, 2005-2008 <ul style="list-style-type: none"> • Podpora dosažení operačních schopností ozbrojených sil ČR • Program dosažených operačních schopností ozbrojených sil ČR • Institucionální financování
MZe	Podpořit dosažení strategických cílů koncepce zemědělské politiky ČR po vstupu do EU.	<ul style="list-style-type: none"> • Lidské zdroje • Spolupráce výzkumných pracovišť v ČR • Mezinárodní spolupráce ve VaV • Regionální aspekty VaV • Hodnocení VaV, včetně výsledků • Využití výsledků VaV v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> • kvalita a bezpečnost potravin a vliv výživy ke zdraví obyvatel • zvyšování konkurenceschopnosti na bázi technologického rozvoje • trvalé využívání přírodních zdrojů • nepotravinářské využití zemědělské produkce • kvalita života zemědělské a venkovské populace • rozvoj informačních technologií pro rozvoj agrárního sektoru a venkova • vodní hospodářství, péče o vodní toky a vodárenství • trvale udržitelné obhospodařování lesů 	<ul style="list-style-type: none"> • NPV (Kvalitní a bezpečná výživa, Krajina a sídla budoucnosti, Využití přírodních zdrojů) • Výzkumný program Mze 2005-2009 • Institucionální financování
MZ	<ul style="list-style-type: none"> • zlepšení celkového zdravotního stavu obyvatelstva • rozvoj výzkumných programů v oblastech zdraví a jeho determinant, diagnostiky, léčby a rehabilitace nemocí, výzkum potřeb zdravotní péče • orientaci vědy, výzkumu a vývoje na očekávané trendy ve zdravotnictví v následujících letech • průběžné sledování a vyhodnocování úspěšnosti a efektivnosti výzkumu a vývoje • vytváření podmínek pro spolupráci s dalšími institucemi vč. podmínek pro rozvoj mezinárodní spolupráce • aktivní zapojení do Národního programu výzkumu • podporu výzkumných záměrů přímo řízených organizací, vycházející z dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumu 			<ul style="list-style-type: none"> • Resortní program výzkumu a vývoje ve zdravotnictví • NPV (Zdraví obyvatel) • Institucionální podpora

Zdroj: Vlastní analýza podle dokumentů resortních koncepcí

Resortní koncepce pro období 2009-2015

I v současném období vycházejí (mezi)resortní koncepce VaV z obecné, doporučené struktury. Oproti předchozímu období ji však „kopírují“ mnohem přesněji a struktura je u většiny koncepcí jednotná, sledující pravděpodobně doporučenou strukturu v následujících bodech:

- Celkový cíl Koncepce VaV
- SWOT analýza současného stavu VaV
- Charakteristika stavu a tendencí vývoje VaV v zahraničí (EU, NATO)
- Charakteristika kroků k zabezpečení vybraných cílů schválené Reformy VaVaI
- Zabezpečení realizace Koncepce VaV
- Hlavní tematické směry (priority) VaV
- Návaznosti Koncepce VaV
- Způsob řešení případných morálních a etických problémů v souvislosti s realizací Koncepce VaV
- Kontrola a hodnocení realizace Koncepce VaV

Odlišné jsou z hlediska své struktury především dvě meziresortní koncepce VaV v gesci MŠMT. Zbývající resortní koncepce odpovídají výše popsané struktuře.

Většina koncepcí má ve svém textu *definován hlavní cíl*, kterého by mělo být její realizací dosaženo, bohužel *v některých případech se tento cíl týká pouze „naplnění kroků daných Reformou systému VaVaI“* (viz tabulka 3). Chybí zde tedy opět vazba na skutečné potřeby oboru (resortu) a definování stavu, ke kterému by měla realizace koncepce přispět. Naplnění kroků daných Reformou zajistí spíše formální stránku financování resortního VaV než skutečné přínosy pro daný obor.

Kromě hlavního cíle, jehož definice je v některých koncepcích VaV naprosto nedostatečná, definuje většina resortů ve svých koncepcích VaV dále *převážně tematické priority* zahrnující oblasti spadající do jejich působnosti. Priority jsou v naprosté většině podobně jako v předchozím období *popisovány oborově a nikoliv problémově*. Většina navíc působí dojmem výčtu všech témat spadajících do příslušného oboru bez jasnějšího strategického vymezení v závislosti na identifikaci skutečných potřeb společnosti a budoucích výzev (např. v Koncepci MV ČR uvedené priority Bankovní a finanční sektor, Ochrana obyvatelstva apod.).

Koncepce Ministerstva zemědělství, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra obsahují navíc *výčet opatření, kterými se má zajistit realizace resortních koncepcí* – u koncepce MV jsou zmíněna i poměrně obecná dlouhodobá opatření, jejichž dosažení či naplňování je jen obtížně sledovatelné. Jiné je to u krátkodobých opatření tohoto resortu a u opatření dalších zmíněných koncepcí – tato obsahují poměrně jasné změny a kroky, které je tak možné následně sledovat, resp. vyhodnocovat, zda došlo k jejich naplnění.

Opatření jsou v naprosté většině, na rozdíl od tematických priorit, jasně a konkrétně vymezena, včetně uvedení časového rámce pro jejich splnění a také subjektu zodpovědného za jejich plnění. Obsahově se však vztahují spíše k technickým aspektům realizace koncepcí a nikoliv k jejich obsahové náplni.

Tabulka 3: Základní strategické nastavení v resortních koncepcích v období 2009-2015

	2009-2015			
	Poslání – globální cíl	Cíle / priority	Programy / Opatření	Vazba na další resorty
MŠMT-1	Vytvořit podmínky pro účast českých výzkumných týmů v mezinárodně prováděném výzkumu a vývoji.	Cíl 1: Zlepšit podmínky pro účast výzkumných pracovníků z ČR v mezinárodních programech výzkumu.	<ul style="list-style-type: none"> Kontakt / Kontakt II JIT, Eurostars Cost, Eureka / Cost CZ, Eureka CZ INGO / INGO II EUPRO / EUPRO II Velké infrastruktury VaV 	MPO MZV
		Cíl 2: Zvýšit účinnost spolupráce ve výzkumu a vývoji založené na provádění dvoustranných mezinárodních dohod o spolupráci ve výzkumu a vývoji.	<ul style="list-style-type: none"> Kontakt / Kontakt II INGO / INGO II LJ - GESHER/MOST 	MZV
		Cíl 3: Sjednotit administrativu stávajících programů mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji.	není specifický program	x
		Cíl 4: Posílit zapojení ČR do společně prováděného obranného a bezpečnostního výzkumu	není specifický program	MO MV
MŠMT-2	Vytvořit podmínky pro realizaci Reformy systému VaVaI ČR v oblasti velkých infrastruktur pro VaV s využitím veřejných prostředků a soukromých prostředků.	x	<ul style="list-style-type: none"> OP VaVpI INGO Investiční rozvoj výzkumu a vývoje 	MZV
MV	Není	<u>Hlavní priority:</u> <ul style="list-style-type: none"> Bezpečnost občanů Bezpečnost kritických infrastruktur Krizový management <u>Podpůrné priority:</u> <ul style="list-style-type: none"> Predikce a scénáře Situační připravenost (informovanost) Identifikace lidí a prostředků Inovace Koordinace bezpečnostní výzkumné strategie 	VG - Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010-2015	MZV
MK	Přispět k tomu, aby veřejné prostředky investované do aplikovaného výzkumu a vývoje v oblasti národní a kulturní identity přinášely konkrétní ekonomický či jiný společenský přínos z jejich realizace.	<ul style="list-style-type: none"> Kulturní dědictví a národní identita Historie a multikulturní společnost Technologie, postupy a materiály Prostředí pro rozvoj umění a uchování kulturního dědictví 	<ul style="list-style-type: none"> Čtyři resortní výzkumné programy na léta 2006-2011 (DB, DC, DD, DE). Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity od roku 2011 (DF). 	x
MO	Rozpracovat opatření Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR spadající do působnosti Ministerstva obrany v oblasti obranného VaV ve střednědobé perspektivě.	<ul style="list-style-type: none"> Podporu dosažení hlavních cílů výstavby ozbrojených sil ČR – celkem 16 prioritních témat 	<ul style="list-style-type: none"> Programy obranného VaV v působnosti MO – Program OV (907 980) – Rozvoj dosažených operačních schopností ozbrojených sil České republiky (2008-2012) Programy veřejných zakázek ve VaV – Programy OS (907 970) a OD (907 990) 	x

MZe	Zvýšit efektivnost užití veřejných prostředků investovaných do aplikovaného výzkumu agrárního sektoru, tj. zvýšit ekonomické a společenské přínosy z realizace výsledků výzkumu a současně zajistit, aby veřejné prostředky investované do výzkumu přinášely nové poznatky srovnatelné se světem a poznatky aktuálně potřebné a využitelné pro rozvoj českého agrárního sektoru.	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana a využívání přírodních zdrojů • Technologický rozvoj pro trvalou udržitelnost agrárního sektoru, včetně technologií pro obnovitelné zdroje energie • Dostupnost, kvalita a bezpečnost potravin, pro zdravou výživu obyvatel • Trvale udržitelné hospodaření v krajině • Rozvoj venkova a venkovských regionů 	<ul style="list-style-type: none"> • Výzkum v agrárním komplexu (sektoru) – VAK, 2008–2011 • Program výzkumu v agrárním sektoru 2007–2012 • Komplexní udržitelné systémy – KUS, 2012–2020 • Veřejná správa agrárního sektoru (od roku 2011) 	x
MZd	Realizace požadavků Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v oblasti zdravotnictví a s tím úzce související zvýšení efektivity užití veřejných prostředků v aplikovaném zdravotnickém výzkumu a prakticky využitelných výsledků výzkumu pro potřeby zdravotnictví.	<ul style="list-style-type: none"> • Celkem 12 hlavních tematických priorit aplikovaného VaV podle lékařských oborů 	<ul style="list-style-type: none"> • Resortní program VaV MZ I (2004–2009) • Resortní program VaV MZ II (2008–2011) • Resortní program VaV MZ III (2010+) 	x

Zdroj: Vlastní analýza podle dokumentů resortních koncepcí

Shrnutí

Nastavení cílů a priorit v jednotlivých mezipřesortních koncepcích sice ve většině případů existuje, cíle a priority jsou ale převážně obecné, spíše tematicky (oborově) a nikoliv problémově orientované. Další zápornou stránkou je **spíše výčtový a nikoliv strategický charakter priorit** – priority zjednodušeně obsahují všechna témata, kterých se daná koncepce může týkat, bez jasné definice, jak konkrétně či která témata jsou prioritní a která naopak spíše okrajová. Navíc v tomto ohledu nedošlo prakticky k žádnému pokroku mezi dvěma hodnocenými obdobími, tedy ani po Reformě systému VaVaI, kde je kladen větší důraz na skutečné potřeby oborů a přínosy realizovaného VaV.

Za patrně hlavní důvod stále spíše jen výčtového charakteru priorit a cílů (mezi)resortních koncepcí VaV je možné považovat jejich **nedostatečné zdůvodnění a nedostatečnou identifikaci skutečných potřeb v daném oboru / odvětví, na které by byly cíle koncepcí navázány**.

Jasný výčet a přehled konkrétních opatření v současných (mezi)resortních koncepcích lze naopak hodnotit příznivě oproti předchozímu období. Jejich přehled umožní lepší vyhodnocení realizace koncepcí, alespoň pokud jde o „technické“ aspekty a formální nastavení resortních systémů VaV.

Jiné je to u tematických priorit a hodnocení skutečných dopadů a přínosů, pro které koncepce neposkytují dostatečnou oporu.

4 Hodnocení realizace a financování resortních koncepcí VaV

Resortní koncepce pro období 2004-2008

Prakticky všechny resortní koncepce VaV jsou realizovány prostřednictvím programů VaV. Z hodnocených koncepcí pouze Koncepce VaV činnosti Ministerstva vnitra neuvádí žádné resortní programy. Ostatní koncepce uvádějí *specifické resortní programy* a většina koncepcí *programy realizované v rámci Národního programu výzkumu*. **Většina uváděných resortních programů byla schválena ještě před vypracováním koncepcí, tedy koncepce z nich vycházejí a představují jakýsi jejich zastřešující rámec.** Tedy obráceně, než by měl být předpokládán logický postup. Výjimku představuje Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008, která navrhuje programy na období 2006-2011. Tyto programy byly schváleny vládou ČR (usnesení č. 1341) dne 3. 11. 2008.

Popis resortních programů (popis jejich zaměření) se mezi koncepcemi významně liší. Některé koncepce (Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005-2009, Resortní koncepce VaV MŠMT) uvádějí prostý výčet programů, aniž by blíže specifikovaly jejich zaměření, cíle a priority. Jiné koncepce přinášejí detailnější popis zaměření jednotlivých programů. Vesměs se jedná o koncepce, které vznikly jako zastřešení existujících programů (Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu, Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008). *Pouze Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008 uvádí relativně podrobný popis nově navrhovaných programů.*

Vzhledem k širokému vymezení cílů, jsou cíle koncepcí, jejichž cíle jsou stanoveny, pokryty jednotlivými programy realizujícími koncepce. Pouze cíle Koncepce výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra nejsou pokryty, protože tento program neuvádí žádné resortní programy.

Všechny tematické priority sledovaných koncepcí (s výjimkou koncepce Ministerstva zdravotnictví, která neuvádí žádné priority, a koncepce Ministerstva vnitra neobsahující žádný program) jsou naplňovány programy VaV. Jednotlivé priority nejsou pokryty jim specifickými programy, které by je dále rozváděly a realizovaly, ale spíše každá priorita je naplňována většinou či všemi programy uvedenými v koncepci. *Jednotlivé programy se tak nevztahují k realizaci specifických priorit, ale spíše ke koncepci jako celku.* Výjimku představuje Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008, jejíž každá priorita je naplňována samostatným programem.

Míru naplnění systémových a tematických priorit programy nelze posoudit, protože priority koncepcí a priority a cíle jednotlivých programů jsou definovány příliš obecně. Nelze tedy říci, do jaké míry jsou či nejsou priority naplňovány zaměřením (zacílením, obsahem) programů VaV.

Všechny sledované koncepce jsou realizovány prostřednictvím účelové i institucionální podpory. S výjimkou Resortní koncepce VaV MŠMT koncepce uvádějí pouze celkové výdaje na VaV plánované pro jednotlivé roky, aniž by rozlišovaly, jaká část bude alokována institucionálním financováním a kolik případně účelové podpoře. Popis institucionální a účelové podpory je v těchto koncepcích uveden velmi obecně, přičemž se mezi koncepcemi opakují stejné věty či dokonce odstavce převzaté z NP VaV. Resortní koncepce VaV MŠMT člení institucionální podporu do několika kategorií (forem), přičemž každé přiřazuje pro jednotlivé roky příslušné finanční prostředky. Podobně je mezi roky rozepsána účelová podpora poskytovaná prostřednictvím jednotlivých programů.

Všechny koncepce zmiňují možnost zapojení soukromého kapitálu. Obecně se zmiňují, že budou stimulovat jeho větší zapojení, avšak konkrétní způsob motivace není uveden.

Nepřímá podpora VaV je v koncepcích popsána velmi stručně a obecně, přičemž popis způsobu její realizace zcela chybí. Některé koncepce alespoň z části přebírají popis nepřímé podpory z NP VaV, ale většina z nich se omezuje na obecná rčení typu podpory legislativních změn, které se zaměří na spolupráci podnikatelské a výzkumné sféry, nebo vytipování možností nepřímé podpory specifické pro aktivity VaV daného resortu.

Jakkoliv je sledování průběhu a naplňování koncepcí klíčové pro jejich efektivní řízení i pro jejich programy, *žádná koncepce nestanovuje systém monitorování koncepcí, programů a projektů.*

Popis způsobu hodnocení se mezi jednotlivými koncepcemi značně liší. *Koncepce rozvoje průmyslového VaV Ministerstva průmyslu a obchodu problematiku hodnocení vůbec nezmiňuje.* Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008 uvádí pouze kritéria pro hodnocení projektů v rámcovém programu výzkumu. Způsob hodnocení koncepce, programu a výzkumných záměrů vůbec neobsahuje. Resortní koncepce VaV MŠMT a Koncepce výzkumné a vývojové činnosti Ministerstva vnitra uvádí jen velmi obecnou a stručnou zmínku o hodnocení, přičemž se odvolávají na výše uvedené usnesení vlády.

Popis hodnocení u ostatních koncepcí je podrobnější. Vychází z popisu hodnocení v NPVaV, přičemž některé věty a odstavce doslovně přebírá. Nejobsáhlejší je popis hodnocení v případě Koncepce VaV v působnosti Ministerstva zemědělství na léta 2004-2008. Ta rozepisuje hodnocení na úrovni projektů, programů, výzkumných záměrů, výzkumných pracovníků, řešitelských kolektivů a výzkumných pracovišť, výzkumných organizací a na úrovni koncepce VaV. S výjimkou hodnocení na úrovni koncepce VaV je výčet úrovní hodnocení totožný u Koncepce VaV v působnosti Ministerstva obrany na léta

2005-2006. Koncepce rozvoje VaV v působnosti Ministerstva kultury na léta 2004-2008 uvádí hodnocení na úrovni programů, projektů, výzkumných záměrů a koncepce VaV.

Zásadním nedostatkem popisu hodnocení u všech koncepcí je, že *nestanovují termíny pro průběžné hodnocení koncepcí a současně neuvádějí potřebu hodnocení přínosů a dopadů* (včetně socioekonomických) s ohledem na vytyčené cíle a priority.

Tabulka 4: Přehled charakteru realizace a financování resortních koncepcí VaV 2004-2008

Resort koncepce	Vlastní programy pro realizaci koncepce	Pokrytí cílů/priorit	Charakter financování (účelové / institucionální/soukromé)	Monitoring	Hodnocení
MŠMT	INGO	všechny	účelové	neuvedeno	Stručný, obecný popis na úrovni hodnocení projektů
	KONTAKT	všechny	účelové		
	EUREKA	všechny	účelové		
	COST	všechny	účelové		
	EUPRO	všechny	účelové		
	Centra základního výzkumu	všechny	účelové		
	Projekty pro státní správu	všechny	účelové		
	Výzkumné záměry	všechny	institucionální		
MPO	POKROK	všechny	Účelové/soukromé	neuvedeno	neuvedeno
	TANDEM	všechny	Účelové/soukromé		
	IMPULS	všechny	Účelové/soukromé		
MV	Programy neuvedeny	neuvedeno	Účelové	neuvedeno	Stručný, obecný popis
	Výzkumné záměry	neuvedeno	institucionální	neuvedeno	
MK	NPV	kvalita života člověka v kulturně historickém prostředí a jejich vzájemné působení	účelové	neuvedeno	Programy, projekty, výzkumné závěry, koncepce
	Výzkum a vědecké zhodnocení kulturně-historických hodnot prostředí, způsoby a nástroje jejich zachování a výzkum jevů tradiční lidové kultury jako nedílné součásti nehmotného kulturního dědictví	vývoj biodiverzity střední Evropy jako indikátor změn přírodního prostředí	účelové	neuvedeno	
	Zpřístupnění a ochrana kulturních, uměleckých a vědeckých zdrojů	umění v životě člověka, národní identita	účelové	neuvedeno	
	Vědecko-dokumentární zhodnocení vývoje hudebního, divadelního aýtvarného umění, literární historie, teorie a kritiky a analyticko-sociologické studie současného stavu kultury na území ČR a výzkum a vědecké zhodnocení masmédií a audiovize	komunikační infrastruktura v oblasti knihoven	účelové	neuvedeno	
	Výpověď sbírek českých, moravských a slezských muzeí a galerií o přírodním a kulturním dědictví Evropy	vývoj masmédií a audiovize	účelové	neuvedeno	
	Výzkumné záměry	všechny	institucionální	neuvedeno	

MO	Národní program výzkumu v oblasti bezpečnosti a obrany, 2001-2005	všechny	účelové	neuvedeno	Programy, Projekty, Výzkumné záměry, výzkumní pracovníci, Řešitelské kolektivy a výzkumná pracoviště, výzkumné organizace
	Program obranného výzkumu pro podporu cílů výstavby sil NATO, 2001-2007	všechny	účelové		
	Program rozvoje výzkumných a vývojových pracovišť resortu obrany, 2000-2009	všechny	účelové		
	Národní program vývoje a obranných technologií, 2001-2006	<ul style="list-style-type: none"> ochrana proti všem typům zbraní hromadného ničení zdravotnické zabezpečení v poli při klasické bojové činnosti a při obraně proti teroristickým akcím systémy velení a řízení výstavba pozemních a vzdušných sil, zohledňující různé formy bojové činnosti ochrana proti terorismu jako integrální součást všech aspektů činnosti AČR 	účelové		
	Profesionalizace Armády České republiky, 2005-2008	<ul style="list-style-type: none"> systémy velení a řízení výstavba pozemních a vzdušných sil zohledňující různé formy bojové činnosti 	účelové		
	Reforma ozbrojených sil České republiky, 2005-2008	<ul style="list-style-type: none"> komplexní logistické zabezpečení systémy velení a řízení výstavba pozemních a vzdušných sil zohledňující různé formy bojové činnosti ochrana proti terorismu jako integrální součást všech aspektů činnosti AČR 	účelové		
	Výzkumné záměry	všechny	institucionální		

MZe	NPV	<ul style="list-style-type: none"> • kvalita a bezpečnost potravin a vliv výživy ke zdraví obyvatel • trvalé využívání přírodních zdrojů • kvalita života zemědělské a venkovské populace • vodní hospodářství, péče o vodní toky a vodárenství • trvale udržitelné obhospodařování lesů 	účelové	neuvedeno	Projekty, programy, výzkumné záměry, výzkumní pracovníci, řešitelské kolektivy a výzkumná pracoviště, výzkumné organizace, koncepce
	Výzkumný program Mze 2005-2009	všechny	účelové		
	Výzkumné záměry	všechny	institucionální		
MZ	Resortní program výzkumu a vývoje ve zdravotnictví	neuvedeno	účelové	neuvedeno	Uvedena pouze kritéria pro hodnocení projektů
	Výzkumné záměry	neuvedeno	institucionální		

Zdroj: Vlastní analýza

Resortní koncepce pro období 2009-2015

Současné (mezi)resortní koncepce, které již měly reagovat na opatření NP VaVaI a také Reformu systému VaVaI a její zásady, budou hodnoceny postupně, po jednotlivých koncepcích, resp. resortech a nikoliv souhrnně, jak byly hodnoceny koncepce pro předchozí období.

Meziresortní koncepce VaV MŠMT

Meziresortní koncepce *mezinárodní spolupráce ve VaV* České republiky je velmi silně navázána na mezinárodní programy a dohody o výzkumu a vývoji, především na úrovni EU. Její realizace tak vychází z také z těchto mezinárodních programů. Na rozdíl od zbývajících koncepcí VaV je realizována prostřednictvím několika různých programů vázaných k jednotlivým cílům. Dva z uvedených cílů žádný program nemají, v jejich případě se jedná o realizaci spíše administrativních a technických aspektů, které bude MŠMT realizovat v rámci svých kapacit.

Pokrytí cílů programy je dostatečné, a to i z toho důvodu, že spíše koncepce vychází z těchto programů než naopak. Programy existovaly již v době přípravy koncepce. Ta je tak v podstatě zahrnula do svých témat a cílů.

Koncepce MŠMT obsahuje kromě priorit také detailnější opatření. Ta ale na rozdíl od některých dalších koncepcí nejsou příliš konkretizována či kvantifikována, jedná se spíše o obecnější cíle aktivit jako „Po dohodě s partnerskými členskými zeměmi bude postupně měněn obsah mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji založený dvoustrannými mezivládními dohodami s členskými státy EU a NATO“. U jednotlivých opatření tak není uveden ani časový rámec, kdy mají být naplněna, či kdo je za jejich realizaci zodpovědný. Je zde sice uveden nástroj a také způsob (účelové / institucionální financování) podpory, kritéria úspěšnosti však obsahují pouze názvy indikátorů, nikoliv jejich hodnoty.

Vypracování Meziresortní koncepce *podpory velkých infrastruktur pro VaV* bylo uvedeno jako jedno z opatření předchozí meziresortní koncepce MŠMT. Její obsah vychází jednak z Cestovní mapy velkých evropských infrastruktur pro výzkum (ESFRI) přijaté roku 2006, jednak z opatření Reformy systému VaVaI. Další pokladové studie nejsou z předložené koncepce patrné.

V Koncepci však následně *není přesně uvedeno, jaké velké infrastruktury budou přesně podpořeny či jak budou tyto pro podporu vybírány*. Neobsahuje tedy žádné cíle, priority ani konkrétní opatření.

Realizace Koncepce je členěna podle etap „životu“ velkých infrastruktur, neboť v každé musí být a budou využity jiné nástroje. První etapa začínající v roce 2010 a končící v roce 2015 bude financována celkem ze čtyř zdrojů:

- z programů, které jsou součástí výdajů OP VaVpI,
- zvláštním programem výzkumu a vývoje „Investiční rozvoj výzkumu a vývoje“,
- institucionálními výdaji na výzkum a vývoj v případě úhrady poplatků za členství v mezinárodních organizacích a dofinancování české účasti v mezinárodních projektech výzkumu a vývoje,
- účelovými výdaji na projekty výzkumu a vývoje programu INGO.

Meziresortní koncepce VaV Ministerstva vnitra

Resortní koncepce bezpečnostního výzkumu MV ČR je realizována prostřednictvím jediného resortního programu na roky 2010-2015, který není dále členěn na žádné podprogramy ani užší tematické oblasti. Výzkumné projekty podpořené tímto programem by měly být směřovány do tří hlavních tematických subsystémů, které se však přesně nepřekrývají s vymezenými oblastmi hlavních priorit Koncepce. Resortní program „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010-2015“ je realizován jako program veřejných zakázek.

MV dále vyhlásilo program veřejné soutěže nazvaný „Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010–2015“.

V další části program vymezuje celkem 26 užších cílů/potřeb, které by měly podpořené projekty pokrýt. Tyto oblasti jsou na rozdíl od textu Koncepce a jejích priorit definovány poměrně konkrétně, opět zde ale není patrná vazba mezi prioritami Koncepce a těmito cíli/potřebami definovanými v Programu. Program sice při bližším pohledu tematicky naplňuje většinu priorit Koncepce, ale pouze ve velmi konkrétních bodech, které však ve strategii zmiňovány nejsou. Jako příklad je možné uvést jeden z cílů Programu „Připravit návrhy legislativních změn v ČR k zamezení neoprávněného vyvádění majetků daňových subjektů z ČR a EU, výzkum nových metod a postupů orgánů činných v trestním řízení ke zvýšení efektivnosti potírání korupce“, který je vázán k prioritě „Bankovní a finanční sektor“. Ta však v žádném případě neříká, co z ní se týká bezpečnostního výzkumu.

Podobně je to i u opatření, která Koncepce MV ČR také definuje. Dlouhodobá opatření jsou opět poměrně obecné cíle, které bude jen obtížně možné vyhodnotit z hlediska jejich naplňování a účinnosti vynaložených prostředků.

Meziresortní koncepce VaV Ministerstva kultury

Koncepce MK je realizována v letech 2008-2011 prostřednictvím současných čtyř resortních výzkumných programů na léta 2006-2011 bude od roku 2012, podobně jako většina dalších resortních koncepcí, realizována prostřednictvím jediného programu „Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity“.

Obsah tohoto Programu kopíruje obsah Koncepce a zde vymezené hlavní a tematické priority. Je tak možné konstatovat, že pokrytí Koncepce odpovídá jejímu obsahu, je ale víceméně formální.

Priority jsou v Programu (i Koncepci) popsány poměrně podrobně, *zaměření je však opět spíše tematické/oborové namísto problémové orientace a definice priorit*, která by vycházela z jasné identifikace potřeb daného oboru. Celkové tematické zaměření koncepce je poměrně široké, bohužel bez strategického vymezení (prioritizace). Je zde tedy riziko, že některé oblasti budou podpořeny více, zatímco jiné mohou být opomenuty, aniž by však bylo určeno či známo, které oblasti jsou ty prioritní. Případně ve snaze pokrýt všechna témata vyjmenovaná v Koncepci, resp. Programu nemusí být vždy dosaženo podpory excellence.

Na rozdíl od většiny zbývajících koncepcí obsahuje Koncepce MK, resp. její Program i *výčet indikátorů*, které mají sloužit k hodnocení realizace Koncepce/Programu. Jedná se však *pouze o indikátory výstupů* (jako počet přihlášených / podpořených / realizovaných projektů), které však nic neříkají o kvalitě realizovaného výzkumu, a *indikátory výsledků, vycházející z výsledků definovaných v IS VaVaI*. U nich však není přihlédnuto k jejich obsahové vazbě na priority a tedy skutečný příspěvek k naplňování jednotlivých cílů Koncepce.

To je ale na druhé straně obtížné, neboť ač Koncepce obsahuje i přehled hlavních přínosů, jejich popis je velmi obecný – například uchování hodnot kulturního dědictví pro budoucí generace. Nikde se však již nehovoří o „intenzitě“ tohoto přínosu (určitě nelze předpokládat, že Program zajistí uchování všech kulturních hodnot; tomu by navíc musel předcházet jasný popis, jaké kulturní hodnoty jsou zamýšleny) ani jeho časovém rámci.

Koncepce obranného aplikovaného VaV Ministerstva obrany

Koncepce VaV MO má za úkol přispět k naplňování Vojenské strategie České republiky¹ a její priority by měly naplňovat také Dlouhodobou vizi resortu Ministerstva obrany². Jejich vlastní formulace je opět *především tematicky zaměřená bez jasného strategického vymezení* – priority jsou formulovány obecně, pouze jako témata (např. protiraketová obrana) bez bližšího popisu, čeho má být v dané oblasti dosaženo.

Koncepce MO obsahuje navíc poměrně *podrobný výčet konkrétních opatření*, u kterých je uveden i časový rámec (lhůta k jejich naplnění) stejně jako odpovědný subjekt. U takto definovaných opatření lze proto v plánovaném hodnocení jednoznačně hodnotit jejich naplňování a podle toho hodnotit také realizaci Koncepce. Uvedená opatření se ale vztahují pouze k zabezpečení naplnění úkolů vyplývajících z Reformy systému VaVaI a k zabezpečení realizace vlastní Koncepce, nicméně pouze po formální stránce (např. opatření nařizující realizaci hodnocení Koncepce, opatření stanovující, že účelová podpora bude poskytována v rámci stávajících programů jak v rámci opakovaných veřejných soutěží, tak na základě veřejných zakázek ve VaV apod.), nikoliv k prioritám Koncepce. Ty jsou podobně jako u ostatních mezesortních koncepcí definovány jako spíše obecná témata, jejichž hodnocení bude pravděpodobně velmi obtížné.

Resortní koncepce VaV Ministerstva zemědělství

Koncepce VaV MZe a její cíle mají být realizovány prostřednictvím resortních programů VaV. V současnosti je Koncepce realizována prostřednictvím dřívějšího resortního programu VaV pro roky 2008-2011 – Výzkum v agrárním komplexu. Tento *Program byl schválen již v roce 2008 a není v něm proto zmíněna žádná vazba na současnou koncepci VaV resortu*. Program má přispívat k naplnění Národního strategického plánu pro rozvoj venkova ČR pro období 2007-2013, Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 a rozhodnutí Rady č. 2006/144/ES o Strategických směrech EU pro rozvoj venkova. Pokrytí tematických priorit Koncepce proto není v tomto Programu přesné a úplné. Vzhledem ale k poměrně obecnému vymezení tematických priorit není možno pokrytí priorit hodnotit podrobněji.

Kromě toho Koncepce v jednom ze svých opatření ukládá vytvořit nový resortní program VaV pro období od roku 2012. Tento program s názvem „Komplexní udržitelné systémy – KUS“ byl připraven během roku 2009 a předložen RVVI ke schválení. Tento Program již plně vychází z textu Koncepce a lze proto předpokládat soulad s jejími tematickými prioritami.

Jako v ostatních resortních koncepcích jsou *tematické priority vymezeny velmi široce bez jasné problémové a strategické orientace*, která by měla podklad v provedených či dostupných analýzách. Z témat tak není jasná vazba ani na celkové a dílčí cíle Koncepce, které jsou poměrně konkrétní, vztahují se však spíše k nastavení systému VaV

¹ „Vojenská strategie České republiky“, schválená usnesením vlády ČR ze dne 23. července 2008 č. 907.

² „Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany“, kterou vláda ČR vzala na vědomí usnesením ze dne 23. července 2008 č. 908.

v agrárním sektoru než k jeho výsledkům a přínosům. Jejich identifikace a kvantifikace v Konceptci chybí.

Naopak konkrétní charakter mají vymezená opatření, která jsou zaměřena na zabezpečení realizace Reformy systému VaVaI a zabezpečení realizace samotné Konceptce. Část z těchto opatření je i kvantifikována s jasnou kvantifikací výsledků a jejich časového rámce. U části opatření však konkrétní kvantifikace chybí, jsou zde pouze uvedeny názvy indikátorů pro hodnocení bez udaných hodnot.

Resortní koncepce VaV Ministerstva zdravotnictví

Koncepce VaV MZd má být podobně jako další resortní koncepce naplňována jednak prostřednictvím konkrétních „technických“ opatření směřujících k zajištění zabezpečení systému realizace Konceptce a naplnění bodů Reformy systému VaVaI, jednak prostřednictvím jediného resortního programu VaV. Program by měl tedy naplňovat především tematické priority Konceptce a také její dílčí cíle, které jsou stručně uvedeny již v úvodu. Tematické priority jsou stanoveny v podstatě podle hlavních lékařských oborů, zahrnují prakticky všechny. Dílčí popis je sice konkrétnější, opět ale není problémově a strategicky orientován tak, aby bylo jasné, jak projekty VaV podpořené na základě této Konceptce přispějí k plnění potřeb oboru zdravotnictví.

Cíle jsou oproti tomu konkrétnější a lze u nich proto předpokládat i možnost zhodnocení jejich skutečného naplňování. Za podrobnější zmínku stojí jeden z definovaných cílů, u kterého není zřejmá jeho logika. Jedná se o cíl „podpořit excelenci v oblasti výzkumu zejména rozvojem mimopražských pracovišť“. Podle našeho názoru excelenci podpoříme zaměřením podpory na ty nej kvalitnější týmy a projekty a nikoliv geografickým vymezením podpory. Tento cíl tak považujeme v rozporu s potřebou podporovat excelenci ve výzkumu, kterou deklaruje i text Reformy.

Pokud jde o pokrytí cílů a priorit Konceptce navrženým Programem, tento v úvodu v podstatě kopíruje text Konceptce a i navržené programové cíle odpovídají cílům Konceptce. Část cílů se však zdá být nad rámcem Konceptce, zejména cíl „Zlepšit léčebné výsledky využívající nejnovějšími moderní postupy“. Podobně i základní struktura Programu odpovídá tematickým prioritám Konceptce. Navíc oproti Konceptci jsou u jednotlivých priorit uvedeny i očekávané přínosy a zdůvodnění, která vytváří dobrý podklad pro následné vyhodnocení. Kladně lze hodnotit i nastavení cílových indikátorů, i když ty jsou vázány především na výstupy a nikoliv právě přínosy a dopady Programu.

Souhrnné hodnocení koncepcí VaV

Všechny sledované koncepce jsou realizovány prostřednictvím účelové i institucionální podpory. Jejich výše pro jednotlivé roky jsou v naprosté většině koncepcí VaV přehledně uvedeny, a to odděleně, jaká část bude alokována institucionálnímu financování a kolik případně účelové podpoře. U institucionální podpory navíc většina koncepcí uvádí také výčet subjektů (organizací), kterým účelové financování připadne. Co zde chybí, je rozpis alokace prostředků na jednotlivé priority – zde je opět vazba na zcela chybějící strategické zarámování koncepce a pouze oborový výčet priorit.

Hodnocení resortních koncepcí je navrženo téměř ve všech velmi podobně. Hodnocení by mělo být zaměřeno na hodnocení úspěšnosti plnění jednotlivých opatření koncepcí. Problémem v tomto případě *je chybějící nebo nedostatečná kvantifikace naprosté většiny uvedených opatření, priorit a cílů*. Ty jsou většinou definovány poměrně obecně ve stylu:

- bude poskytována finanční podpora účasti českých výzkumných týmů v mezinárodních projektech VaV...
- rozvoj vojenského umění s důrazem na aktuální metody vedení boje (včetně vedení a řízení činností v asymetrickém prostředí)
- v Meziresortní koncepci MŠMT podpory velkých infrastruktur pro výzkum a vývoj do roku 2015 je uvedeno, že do roku 2015 bude probíhat první etapa realizace - výstavba, popř. rekonstrukce společně s návrhem na rozpočet Koncepce do roku 2015. Opět ale není uveden žádný jiný indikátor, prostřednictvím něž by mohla být koncepce hodnocena (např. kolik nových infrastruktur a kolik rekonstrukcí infrastruktur by mělo být zahájeno, kolik by jich mělo být dokončeno v jakém termínu apod.
- výzkum a vývoj metodik a nástrojů archeologie se zaměřením na původ a vývoj sídelních areálů
- rozvoj metod pěstování rostlin a chovu zvířat využitelných v ekologickém zemědělství a produkce biopotravin
- atd.

Realizaci takto definovaných priorit lze buď velmi jednoduše zhodnotit jako realizovanou, nicméně bez ohledu na kvalitu a účinnost realizace, nebo ji nelze přesně určit, jelikož není patrný ani přesný výchozí stav ani stav, kterého by mělo být realizací koncepce dosaženo.

Některé koncepce navrhuje ještě další typy hodnocení. Meziresortní koncepce MŠMT podpory velkých infrastruktur VaV navrhuje hodnocení podpořených projektů ve dvou až tříletých intervalech, a to zejména v dalších obdobích etapy jejich realizace od roku 2016. Projekty budou hodnoceny podle jejich výkonu na základě smlouvy uzavřené mezi MŠMT a velkou infrastrukturou. Toto hodnocení však již není vázáno na současnou Koncepci MŠMT.

Podobně Meziresortní koncepce MV ČR definuje navíc hodnocení realizace koncepce předkládaného RVVI v letech 2010, 2012 a 2014. Resort MZe v Koncepci ukládá každoroční průběžné vyhodnocování plnění jednotlivých technických opatření ve spolupráci s odpovědnými subjekty. Výsledkem je již existující hodnocení Koncepce za rok 2009.

Popis způsobu hodnocení však není nikde podrobně uveden, kromě odkazu na metodiku hodnocení aktivit VaV v některých koncepcích. Není tak patrné, zda se hodnocení realizace bude týkat pouze spíše formálních kroků a například hodnocení naplnění jednotlivých opatření nebo zda by mělo být realizováno skutečné, detailní hodnocení realizace koncepce, včetně kvalitativního hodnocení výsledků podpořených projektů a subjektů a jejich přínosů a dopadů.

Tabulka 5: Přehled charakteru realizace a financování resortních koncepcí VaV 2009-2015

Resort koncepce	Vlastní programy pro realizaci koncepce	Pokrytí cílů/priorit programy	Jsou uvedena konkrétní opatření	Kvantifikace cílů / priorit / opatření	Monitoring	Hodnocení
MŠMT-1	Ano – zčásti	Ano	Ano	Ne - nikde	Ne	Ano – 2010, 2015
MŠMT-2	Ano – zčásti	Cíle nejsou přesně definovány	Ne	Ne - nikde	Ano – zčásti (monitoring /hodnocení podpořených projektů každé 2-3 roky)	Ano – 2010, 2015
MV	Ano	Ano	Ano (krátkodobá a dlouhodobá opatření)	Ano – zčásti (krátkodobá opatření)	Ne	Ano – 2010, 2015 + každoroční hodnocení pro RV VVI
MK	Ano	Ano	Ne	Ano – priority jsou zčásti kvantifikovány v textu Programu	Ne	Ano – 2010, 2015
MO	Ano	Ano	Ano – zčásti (opatření pro zajištění realizace, nikoliv vázaná na priority)	Ano – pouze u opatření, nikoliv u priorit a cílů	Ne	Ano – 2010, 2015
MZe	Ano	Ano	Ano – zčásti (opatření pro zajištění realizace, nikoliv vázané na tematické priority)	Ano – zčásti (jasná kvantifikace uvedena pouze u části opatření)	Ano (průběžná kontrola naplňování opatření)	Ano – 2010, 2015 + každoroční zprávy pro RV VVI
MZ	Ano	Ano - zčásti	Ano – zčásti (opatření pro zajištění realizace, nikoliv vázaná na tematické priority)	Ano – zčásti (jasná kvantifikace uvedena pouze u části opatření)	Ne	Ano – 2010, 2015 + každoroční zprávy pro RV VVI

Zdroj: Vlastní analýza

Shrnutí

V realizaci koncepcí VaV pro období 2004-2008 a 2009-2015 jsou zřejmé určité rozdíly i podobnosti. Hlavním rozdílem je, že v **dřívějším období byla většina programů schválena ještě před vypracováním vlastních koncepcí**, které potom přebraly jejich priority a cíle a vytvořily tak určitý zastřešující rámec. Programy jsou v koncepcích nedostatečně popsány, přičemž převládá jejich pouhý výčet.

V období po Reformě již Koncepce v naprosté většině předcházely přípravě programů, pouze s výjimkami, kdy jsou koncepce VaV v prvních letech naplňovány existujícími programy. Programy tak vycházejí z Koncepcí a lze zde konstatovat jejich shodu – alespoň do té míry, jak ji převažující obecnost Koncepcí umožňuje zhodnotit.

Dalším pozitivem je skutečnost, že **u většiny novějších koncepcí jsou alespoň z části kvantifikovány cíle, priority či opatření** a podrobněji popsán systém hodnocení realizace koncepcí.

Podobnosti spočívají v přetrvávání významné slabiny starších programů, tedy příliš obecném popisu priorit a cílů a jejich tematickém/oborovém a nikoliv problémovém/strategickém vymezení. Dále u většiny novějších programů přetrvává absence monitorování realizace koncepce a jednotlivých realizovaných programů. Podobně i hodnocení je popsáno jen velmi stručně.

5 Hodnocení přípravy resortních koncepcí – využívání doplňkových analýz a studií

Resortní koncepce pro období 2004-2008

Všechny resortní koncepce vycházejí z Národní politiky výzkumu a vývoje na léta 2004-2008. Konstatují, že *jsou zpracovány na základě usnesení vlády č. 5 ze dne 7. ledna 2004, k Národní politice výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004-2008 a z této národní politiky vycházejí. Blíže však nespecifikují, jakým způsobem z ní vycházejí, jak přebírají a rozepisují její jednotlivé části, zda využívají nějaké podkladové studie k ní vypracované apod.* Odkaz na ni tak spíše nabývá proklamativní podoby, přesto kromě Koncepce rozvoje průmyslového výzkumu a vývoje Ministerstva průmyslu a obchodu a Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví je zřejmé, že z ní vycházejí (např. zpracovávají systémové priority).

Většina resortních koncepcí dále vychází z různých resortních politik a/nebo předchozích koncepcí či programů VaV. Přestože uvádějí, že z těchto dokumentů vycházejí, navazují na ně nebo jsou s nimi v souladu, detailněji nepopisují, v čem na ně navazují, jakým způsobem z nich vycházejí, co z navržené problematiky podporují aktivitami VaV, nebo s jakými aktivitami uvedených dokumentů jsou v souladu. Z žádných resortních dokumentů nevycházejí Resortní koncepce MŠMT a Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008. Tyto koncepce vycházejí pouze z NP VaV.

Žádná ze sledovaných koncepcí neuvádí, že by vycházela z nějakých specifických podkladů vypracovaných jen pro potřeby přípravy koncepce. Kromě Resortní koncepce MŠMT (pro vazbu na Lisabonskou strategii viz stranu 8) koncepce explicitně neuvádějí nějaké bližší využití či vazbu na Lisabonskou strategii a začleňování ČR do ERA, přestože jsou tato témata zmíněna v NP VaV a tedy by na ně koncepce měly nějakým způsobem reagovat. Jen Koncepce rozvoje výzkumu v resortu Ministerstva zdravotnictví velmi

vágně zmiňuje potřebu zohlednění trendů v ERA a návaznosti na požadavky stanovené v rámci Lisabonského procesu. Koncepce rozvoje průmyslového výzkumu a vývoje Ministerstva průmyslu a obchodu uvádí, že je v souladu s předpisy a dokumenty EU, nicméně neříká jakými a v čem je s nimi v souladu.

Tabulka 6: Přehled využívání podkladových studií a analýz pro přípravu resortních koncepcí VaV 2004-2008

Resort koncepce	Využití specifických studií / podkladů přímo pro přípravu koncepce VaV	Využití existujících studií / podkladů resortu	Využití národních studií / koncepcí	Využití mezinárodních strategií / koncepcí / podkladů
MŠMT	Ne	Ne	Ano	Ne
MPO	Ne	Ano	Ano	Ne
MV	Ne	Ano	Ano	Ne
MK	Ne	Ano	Ano	Ne
MO	Ne	Ano	Ano	Ne
MZE	Ne	Ano	Ano	Ne
MZd	Ne	Ne	Ano	Ne

Zdroj: Vlastní analýza

Resortní koncepce pro období 2009-2015

Meziresortní koncepce VaV MŠMT

Meziresortní koncepce *mezinárodní spolupráce ve VaV* České republiky je velmi silně navázána na mezinárodní programy a dohody o výzkumu a vývoji, především na úrovni EU. Jednotlivá opatření se proto týkají vesměs podpory a realizace těchto mezinárodních programů, především Evropských programů podporujících spolupráci ve VaV, ale i některých dalších mezinárodních programů a dohod.

Výchozími body koncepce jsou poměrně obecná tvrzení o významu mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji a existujícím zapojení Česka do Evropského výzkumného prostoru, do výzkumných a rozvojových aktivit NATO a dalších mezinárodních organizací a z toho plynoucích závazků. Dalším výchozím dokumentem koncepce je návrh Reformy systému VaVaI a z toho plynoucí úkoly pro MŠMT.

Koncepce byla vytvořena na základě existence těchto programů a dohod, z jejího textu však není v žádném případě patrné, že by byly vzaty v úvahu konkrétní potřeby a nedostatky / bariéry v Česku.

Návrhu koncepce podle všeho tedy nepředcházely žádné analýzy či podkladové studie, které by identifikovaly, kde konkrétně jsou potřeby Česka v oblasti mezinárodní spolupráce, resp. kde jsou bariéry, které neumožňují dostatečné plnění našich závazků plynoucích ze zapojení Česka do mezinárodních struktur VaV či intenzivnější zapojení českých výzkumných týmů do mezinárodních výzkumných projektů.

Vypracování Meziresortní koncepce *podpory velkých infrastruktur pro VaV* bylo uvedeno jako jedno z opatření předchozí meziresortní koncepce MŠMT. Její obsah vychází jednak z Cestovní mapy velkých evropských infrastruktur pro výzkum (ESFRI) přijaté roku 2006, jednak z opatření Reformy systému VaVaI. Dalším podkladem pro její obsah je SWOT analýza, u níž však není uvedena a ani patrná vazba na podkladové studie a analýzy, ze kterých by v ní uvedená tvrzení vycházela (byla jimi podložena). Příležitosti, které SWOT analýza uvádí, jsou navíc spíše cíle koncepce či dopady, ke kterým by mohla přispět, než vnější příležitosti, které by měla SWOT analýza obsahovat.

Meziresortní koncepce VaV Ministerstva vnitra

Při zpracování Programu byly mimo jiné využity zejména dokumenty Bezpečnostní strategie České republiky, programové prohlášení vlády, Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky, aktualizované Dlouhodobé základní směry výzkumu a Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Analytické podklady Koncepce jsou uvedeny v jejích přílohách a jsou relativně podrobné, i když neobsahují téměř žádné analýzy specificky vypracované pro účely koncepce. Závěry především z existující Bezpečnosti politiky ČR pro bezpečnost výzkum jsou uvedeny přímo i v textu Koncepce. Co zde však chybí, je jejich propojení na identifikaci cílů a priorit Koncepce, které jsou, jak již bylo zmíněno výše, definovány tematicky a převážně jako výčet všech oblastí, které (více či méně) souvisí s bezpečnostním výzkumem.

Analytické podklady jsou doplněny i o SWOT analýzu, která má netradiční strukturu. SWOT analýza proto ne zcela přehledně shrnuje výstupy a závěry využitých studií. To, co zde především chybí, je prioritizace potřeb (například podle ve SWOT analýze uvedených krizových situací, u nichž je sice uvedeno, že ne všechny jsou pro Česko stejně aktuální. Jak se jejich aktuálnost liší či bude lišit do budoucna, již ale zmíněno není). Také vazba mezi závěry vyplývajícími z dostupných analýz a navrhovanými prioritami chybí.

Meziresortní koncepce VaV Ministerstva kultury

Koncepce MK vychází z dostupných analytických podkladů, které byly zpracovány jinými subjekty a pro jiné účely. Jedná se především o detailní analýzu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity v zahraničí, kterou přináší řešerše Technologického centra AV ČR a materiály Odborné komise pro společenské a humanitní vědy Rady pro výzkum a vývoj k formulaci nových dlouhodobých základních směrů výzkumu.

Na základě existujících dokumentů byla pro Koncepci vypracována SWOT analýza obsahující, podobně jako v dalších případech, spíše obecné body, které nejsou příliš vztaheny k obsahu Koncepce, a to především vymezení jejích priorit. Lze je ale navázat na obecný charakter systému VaV jako např. „nízký nebo chybějící přenos poznatků základního výzkumu do aplikovaného a průmyslového výzkumu a do praxe, malé uplatnění výsledků aplikovaného výzkumu“.

Koncepce obranného aplikovaného VaV Ministerstva obrany

Koncepce VaV v gesci MO vychází z dokumentu Dlouhodobé základní směry výzkumu a rozvádí jeho část „Bezpečnost a obrana“. Koncepce je zároveň provázána s Meziresortní koncepcí bezpečnostního výzkumu a vývoje do roku 2015 (MV ČR) a Koncepcí mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji České republiky do roku 2015 (MŠMT ČR). Dále Koncepce navazuje na Směrnici ministryně obrany pro rozvoj a činnost resortu Ministerstva obrany na období 2009–2014 čj. 1088-1/2007/DP-3691 ze dne 14. prosince 2007³ a bezprostředně navazuje na Koncepci výzkumu a vývoje v působnosti Ministerstva obrany na léta 2005–2009. Kromě toho má Koncepce MO má za úkol přispět k naplňování Vojenské strategie České republiky a její priority dále vycházejí z Dlouhodobé vize resortu Ministerstva obrany.

Výstupem z jejich shrnutí by měla být uvedená analýza, která je však svým charakterem podobná ostatním resortním koncepcím. Jednotlivé body v ní uvedené mají převážně obecný charakter bez jasné specifikace potřeb oboru a bez vazby na priority Koncepce.

³ Směrnice rozpracovává do podmínek resortu MO dokument „Transformace resortu Ministerstva obrany České republiky“, který byl schválen usnesením vlády ze dne 22. října 2007 č. 1194.

Resortní koncepce VaV Ministerstva zemědělství

Hlavním podkladovým analytickým materiálem Koncepce VaV MZe je SWOT analýza, která v tomto případě poměrně jasně prezentuje hlavní silné a slabé stránky systému VaV v agrárním sektoru. Jedná se ale spíše o „technické“ aspekty než témata a strategické a klíčové oblasti pro agrární výzkum. Patrné není ani zdůvodnění uvedených bodů a tvrzení.

SWOT analýza Koncepce MZe je následně promítnuta do některých navrhovaných opatření, která mají zefektivnit fungování systému VaV agrárního výzkumu. Nicméně zde chybí vazba mezi těmito poměrně technickými opatřeními a tematickým zaměřením Koncepce a resortních programů VaV Mze.

Využití ostatních (resortních či národních) analytických a podkladových studií mimo text Reformy systému VaVaI není z textu Koncepce patrné.

Resortní koncepce VaV Ministerstva zdravotnictví

Koncepce navazuje na předchozí resortní koncepci výzkumu zpracovanou v roce 2004 pod názvem „Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v resortu Ministerstva zdravotnictví do roku 2008“, na dlouhodobý základní směr výzkumu „Zdraví“ zpracovávaný odbornou komisí pro živou přírodu při Radě pro výzkum a vývoj a na Resortní program výzkumu a vývoje Ministerstva zdravotnictví II pro roky 2008–2011. Vychází rovněž z tezí programu WHO „Zdraví 21“, představujících základní osnovu rozvoje péče o zdraví v evropském regionu, a z několika dalších mezinárodních strategických dokumentů a úmluv.

Koncepce se také vymezuje vůči zdravotnické problematice v dalších oborech (resortech) – konkrétně průmyslovému výzkumu (např. vývoj léčiv a zdravotnických prostředků) spadajícímu do MPO, dále zdravotnické problematice v působnosti MO a v rámci Koncepce krizového managementu.

MZ rovněž posuzovalo vzájemné vazby Koncepcí MZe a MZ v oblastech výživy a jejího vlivu na zdraví obyvatel. K této otázce byla provedena rešerše potvrzující, že koncepce resortů v této oblasti nekolidují, ale naopak se vzájemně doplňují.

Koncepce MZ dále obsahuje základní analýzu demografického vývoje a zdravotního stavu obyvatel, která je dalším východiskem pro nastavení cílů a priorit.

Na tyto podklady navazuje SWOT analýza, která konkrétně shrnuje silné a slabé stránky VaV zdravotnické problematiky. Bohužel zde ale opět chybí tematické či oborové zaměření, které by bylo následně provázáno na zaměření celé Koncepce.

Tabulka 7: Přehled využívání podkladových studií a analýz pro přípravu resortních koncepcí VaV 2009-2015

Resort koncepce	Využití specifických studií / podkladů přímo pro přípravu koncepce VaV	Využití existujících studií / podkladů resortu	Využití národních studií / koncepcí	Využití mezinárodních strategií / koncepcí / podkladů
MŠMT-1	Ne	Ne	Ano (Reforma VVI)	Ano
MŠMT-2	Ne	Ano	Ano	Ano
MV	Ne	Ano	Ano	Ano
MK	Ne	Ne	Ano	Ne
MO	Ne	Ano	Ano	Ano
MZe	Ne	Ne	Ano (Reforma VVI)	Ne
MZ	Ano (Rešerše vazby VaV MZ a MZe)	Ano	Ano	Ano

Zdroj: Vlastní analýza

Shrnutí

Pokud shrneme podrobnější hodnocení jednotlivých koncepcí, hlavní charakteristikou jejich vzniku je **využití existujících resortních a národních dokumentů**. Na základě těchto dokumentů jsou jednotlivé Koncepce formulovány, aniž by zde však ve většině případů bylo uvedeno jejich shrnutí nebo jasný popis vazby na potřeby daného oboru. V některých koncepcích jsou dokonce analytické podklady uvedeny až za vymezením jejich priorit.

Shrnutí existujících studií a podkladů by určitě mohla obsahovat **SWOT analýza, kterou naprostá většina koncepcí obsahuje**. SWOT analýza však **neodpovídá svému účelu**, tedy shrnutí klíčových vnitřních silných a slabých stránek a identifikaci nejvýznamnějších vnějších příležitostí a hrozeb. Jednotlivé výroky ve SWOT analýze mají v naprosté většině obecný charakter, což dokládá i opakování velmi podobných výroků v různých resortních koncepcích. Příkladem mohou být výroky: „V České republice existují kvalitní vědecké týmy zabývající se výzkumem a vývojem v oblasti...” (tento výrok lze nalézt ve většině koncepcí, bohužel bez bližšího podložení či specifikace), „Existence kulturních a historických hodnot na území ČR”... apod.

Jedinou výjimkou je Koncepce VaV MZ, která obsahuje několik vlastních podkladových studií sloužících jako východiska pro její nastavení.

6 Shrnutí

Předmětem této studie, která byla zpracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“, bylo zhodnocení (mezi)resortních koncepcí VaV s ohledem na naplňování opatření A 8-2, tedy hodnocení *využívání analýz a podkladových studií, včetně metod foresightu, pro jejich přípravu*.

Hlavním motivem pro toto opatření byla skutečnost, že jedním z významných způsobů, jak podpořit rozvoj inovací (ale i na ně vázaného VaV), je **vystupování státu v roli sofistikované poptávky**. Jelikož ve veřejném sektoru existuje celá řada specifických potřeb (např. v nemocnicích, armádě ad.), vzniká zde prostor a poptávka po nových vysoce náročných řešeních. Prvním důležitým krokem je **nalezení a vytipování těchto specializovaných potřeb / problémů** vyžadujících vysoce náročné řešení. Druhým krokem je vypsání soutěže (programu) na nákup služby řešení daného problému / potřeby. A takto lze chápat i smysl (mezi)resortních koncepcí, kde poskytovatel vystupuje aktivně v roli zákazníka, který definuje nové potřeby (budoucnosti).

Podle provedeného hodnocení (mezi)resortních koncepcí VaV v Česku, a to pro předchozí i stávající období, je patrné, že **schopnost generovat adekvátní zadání potřeb oboru** a zajištění potřebné kontroly jejich naplňování v podmínkách ne vždy efektivního využití veřejných zdrojů v Česku zůstává nadále klíčovou výzvou.

Při srovnání dvou hodnocených období je v (mezi)resortních koncepcích, jejich zaměření a obsahu patrný příznivý posun. Koncepce již nejsou jen kopiemi NP VaVaI, ale samostatnými dokumenty, které zastřešují realizaci resortního VaV. Naprostá většina koncepcí tak stanovuje vlastní cíl, opatření a priority. Kde však nelze hovořit o významném posunu, je strategická a problémová orientace (mezi)resortních koncepcí. Tedy právě naplnění hodnoceného opatření NP VaVaI.

Hlavní charakteristikou vzniku současných (mezi)resortních koncepcí VaV je *využití existujících resortních a národních dokumentů, nikoli však vlastních „na míru“ připravených analýz a podkladových studií*. Na základě těchto dokumentů jsou jednotlivé Koncepce formulovány, aniž by zde však ve většině případů bylo uvedeno jejich shrnutí nebo jasný popis vazby na potřeby daného oboru⁴. Shrnutí existujících studií a podkladů by určitě mohla obsahovat SWOT analýza, kterou naprostá většina koncepcí obsahuje. SWOT analýza však neodpovídá svému účelu, tedy shrnutí klíčových vnitřních silných a slabých stránek a identifikaci nejvýznamnějších vnějších příležitostí a hrozeb.

Další pokrok lze v současných (mezi)resortních koncepcích VaV oproti předchozímu období vidět i v nastavení cílů a priorit. Ty jsou v současných dokumentech v naprosté většině jasně vyjmenovány. Přetrvávající slabinou je ale skutečnost, že *cíle a priority jsou stále příliš obecné, tematicky (oborově) a nikoliv problémově orientované* – priority zjednodušeně obsahují všechna témata, kterých se daná koncepce může týkat, bez jasné definice, jak konkrétně či která témata jsou prioritní a která naopak spíše okrajová.

Za hlavní důvod stále spíše jen výčtového charakteru priorit a cílů (mezi)resortních koncepcí VaV je možné považovat jejich **nedostatečné zdůvodnění a nedostatečnou identifikaci skutečných potřeb v daném oboru / odvětví, na které by byly cíle koncepcí navázány**.

---

⁴ Jedinou výjimkou je Koncepce VaV MZ, která obsahuje několik vlastních podkladových studií sloužících jako východiska pro její nastavení.

Jasný výčet a přehled konkrétních opatření v současných (mezi)resortních koncepcích lze naopak hodnotit příznivě. Jejich přehled umožní lepší vyhodnocení realizace Koncepcí, alespoň pokud jde o „technické“ aspekty a formální nastavení resortních systémů VaV. Jiné je to u tematických priorit a hodnocení skutečných dopadů a přínosů, pro které koncepce neposkytují dostatečnou oporu.

Současné (mezi)resortní koncepce tak stále nelze považovat za dostatečně motivující k hledání náročných řešení pro klíčové problémy oboru / odvětví. Koncepce VaV nestaví před potenciální řešitele problémy, ale dávají jim spíše širokou paletu témat, ze kterých si mohou vybírat. Výsledkem takto zadaných programů výzkumu bude sice možná celá řada kvalitních a zajímavých projektů (včetně projektů excelentních), ale individuálních projektů bez jasného propojení, zastřešení a zacílení na řešení klíčových výzev a problémů.

Plnění opatření NP VaVaI A 8-2, jehož cílem je zlepšit přípravu lepším využitím analýz potřeb daných oborů a také hodnocením předpokladů o budoucím vývoji (např. foresightem), **lze zatím hodnotit jako pouze částečné, formální**. Všechny (mezi)resortní koncepce obsahují formálně odkazy na podkladové studie a analytické materiály a vlastní SWOT analýzu. Skutečná vazba na následně vymezené cíle a priority ale chybí. Navíc žádná z koncepcí, ač jsou zacíleny až do roku 2015, se nezabývá zhodnocením budoucích výzev tak, jak je v opatření NP VaVaI požadováno. Nanejvýš některé z nich obsahují obecné formulace o tom, čemu bude Česko v budoucnu čelit. Opět však bez provázanosti na následná opatření a priority.

Další činnosti v následujících etapách řešení veřejné zakázky v rámci tohoto opatření budou proto směřovat k posouzení přístupů k této problematice v zahraničí a formulaci doporučení pro ČR, jak tvorbu resortních koncepcí zlepšit.

Doporučení

- Vyžadovat cílené analytické a další podkladové materiály, které jasně identifikují klíčové problémy a výzvy v daném oboru. Nikoliv pouze formální splnění tohoto požadavku prostřednictvím široce zaměřené SWOT analýzy.
- Problémová a strategická orientace cílů / priorit / opatření navrhovaných koncepcí musí být výchozí, tematické vymezení může být jako doplňkové.
- V koncepcích je nezbytné zdůraznit kvantifikaci cílů / priorit / opatření. Nemusí se jednat o uvedení přesných hodnot, kterých má být dosaženo (což v některých případech není možné), ale o přesnější uvedení toho, čeho má daná koncepce VaV dosáhnout.